

1985.3. - ... **mondta Laca a Neoszarvasbika együttes pécsi koncertje előtt Andrásnak, amikor a rádióriporter arról faggatta őket: mit szeretnének még elérni az életben.**

A koncertet a Pécsi Galériában ef Zámbó István — Fe Lugossy László — WahOrn András A három fő erény című kiállításának megnyitóján hallhatta a közönség. Hosszú szünet után ott lépett föl ismét a Bizottság, alias Neoszarvasbika együttes. A Petőfi Rádió egy másik műsorában a riporter és a galéria munkatársa beszélgetett a tárlatról. A két hete nyílt kiállítást addig háromezren tekintették meg, és még soha annyian nem voltak kiállításmegnyitón, mint akkor. Megtudhattuk továbbá, hogy a közös magatartásforma és élményvilág fogja össze a három művész életét, például, hogy együtt játszanak egy zenekarban. És az is elképzelhető, hogy esetleg egy időben, közösen, egymás mellett műveket készítenek, képzőművészeti alkotásokat, melyeket a zenében vagy filmekben felhasználhatnak. Valamennyien Szentendrén nőttek fel, ott is dolgoznak, műveik az ottani motívumvilágból, hagyományokból és mindennapjaikból építkeznek. Ef Zámbónál például a csont és a kés „leképezése” is előfordul, akárcsak Vajda Lajosnál — saját motívum viszont az elégett gyufaszál és a bikinis nő. Fe Lugossy képei előtt tanácstalanok a nézők, mert a címek az irodalom határát súrolják: Dojo érzésítés, Elméletben otthon vagyok. WahOrnnál a briliáns technikával széttépett papír a maga közvetlenségével „külső jegyet” ad, és egyáltalán nem mellékes, hogy minden képére ráírja a címet is. Nem alája, rá!

Ef Zámbó István

A szentendrei Műhely Galériában találkozunk, onnan megyünk hozzájuk kocsival, a város vargabetűkre kényszerítő utcácskáin. A lakás is zegzugos: van itt zeneterem, kemence-kandalló, galéria, és mindenféle kellék a zenéhez és a festéshez.

– Gratulálok a stúdió galériabeli kiállításodhoz! Jobb periódusban vagy, mint egy évvel ezelőtt?

– Nem, csak éppen most volt hely a Galériában. De beterveztem, mert tudtam, hogy van új anyagom, és egy kiállítás jó ürügy, hogy egyben lásd a dolgaidat. Ezeket a fehér képeket csináltam az utóbbi időben, akármerre jártam. Sajnos, amiket Svédországban csináltam, azokat nem kaptam meg.

– De azért olyan happy vagy mint a band?

– Végül is happy vagyok, mert elég sokat tudtam dolgozni annak ellenére, hogy volt egy csomó „privát” válságom.

– A művészek nagy „tudománya”, hogy ezeket a válságokat át tudják fordítani alkotásba.

– Bármilyen gondom van, azonnal meg tudom menteni magamat azzal, hogy dolgozom. Szakítok mindennel, és elmélyülök benne.

– Ha már szóba került: hogy tettél szert erre a svédországi ösztöndíjra?

– Teljesen véletlenül. Egy magyar származású műgyűjtő könyvben vagy folyóiratban látta egy festményemet megtetszett neki és felkeresett. Aztán visszatérő vásárló lett. Baráti viszony alakult ki köztünk, végül alapított egy ösztöndíjat, és meghívott.

– Magyarországon gyakran hallani: „cipész, maradj a kaptafánál”. A festő fessen, a zenész meg zenéljen. Benneteket is „megbélyegezték”, hogy festők vagytok, nem pedig zenészek.

– Ez hülyeség. Nem arról van szó, hogy az ember micsoda. Ki tudja, hogy valójában micsoda? Az a fontos, hogy mit tudsz őszintén csinálni. Itt volt például a Radio-Biotron együttes: német barátaink, és szintén festők.

- Apropos, mi újság a Happy Band környékén?
- Saját számokat csináltunk, a műsor egyik része ezekből áll. Ha marad energiánk, akkor régebbi számokat is játszunk majd az URH-tól, a Kontroll, meg hát Bizottság számokat is.
- A Plánumon láttam a Jégkrémbalett videoclipjét. Mi van a filmmel?
- Ezt egyszerűen nem tudom felfogni! Nem is akarom, mert csak bosszantom magam. Arról lehet szó, hogy valaki belebotlott, s azt mondta: nem mehet. De lehet, hogy kis idő múlva azt mondják majd: miért ne mehetne? Káosz van.
- Csinálsz valamit, amit egészen természetesnek gondolsz, aztán mások azt mondják rá, hogy egyáltalán nem természetes. Az avantgárd művészeknek már csak ez a sorsuk.
- Nálunk pillanatnyilag úgy néz ki a dolog, hogy semmi sem azt jelenti, amit jelent, hanem valami mást. Ha bemész egy hivatalba, és mondanak valamit, akkor azt nem úgy kell értened, hanem azt is be kell kalkulálnod, hogy ő mit gondol. Ilyen simlis az egész.
- Hogy bírod a rendreutasításokat?
- Nézd, mi ebben már profik vagyunk. Tudjuk, hogy nem kell mellre szívní, ha valamit nem engednek. Kénytelen vagy taktikázni, ráhagyod, megpróbálsz az ő agyával gondolkozni és meggyőzni, vagy próbálsz elkerülni. Nem sértődsz meg, és nem mondd, hogy hülye vagy!, ami miatt elmaradna a koncert vagy más valami. Ehhez türelem kell, meg érettség.
- Te a bensőségebb klubkoncertek híve vagy, nem?
- De igen. Itt jobban él ez a fajta zene. Egy nagy bulin semmit sem szabad, és idegen ettől az egésztől, amit mi... Mi végül is egy szabad dolgot csinálunk. Aztán egészen más történik, mint amit önmagában kifejez ez a dolog. Nem engedik be, agyonverik a gyerekeket, akik egymást tapossák és betörik az ablakot. Felmerül a kérdés, hogy van-e értelme ezt csinálni? Egy monstre koncertet profi módon kell szervezni. De hát ez, a profizmus, nem jellemző nálunk.

Akkor hogyan tovább a Bizottsággal?

- Már mindannyiunkban más van. Csak úgy tudjuk csinálni, ha tovább fejlesztjük, ha nem nekünk kell játszani a zenét; mentesülnünk kell a feszültségtől. Ha főlvállalsz egy bulit, akkor nem örülsz meg, hogy az jó legyen. Ez az én elképzelésem, de másként képzeled ezt Laca és másként András. Ezért pillanatnyilag ez az egész áll dolog áll. A másik pedig az, hogy most én inkább a képzőművészettel akarok foglalkozni. Van egy két konkrét elképzelésem, amiket meg akarok csinálni. EZ a zenélési időszak nagyon jó volt arra, hogy kitaláljam: mit fessek.

Fe Lugossy László

portája (a nemrég csinosított, komfortosított, emberléptékű parasztházzal) szerényen húzódik meg a zsúfolt szentendrei domboldal egyikén. Zámbó Öcsi kalauzol; belépünk, s egy nagy vörös cica ijedten menekül ki a hidegbe. Az ajtó nyitva, a meleg megy ki, a cica nem jön be. Laca kitartó türelemmel csalogatja a félénk talált macskát. Végül győz a józan macskaész: mégis besurran a szék alá, és hozzálát vacsorájához.

Teázás közben szemlélődve ismerős figurákat fedezek föl: bárány, tyúk, miegymás, a korábbi koncertek díszletei.

- Az első lemezen a Vanília álomkeksz harmadik felvonása elmaradt. Lesz harmadik lemezetek?
- Nem tudom. A zenekaron belül sincs egyetértés ebben. Egyelőre magunk között kellene tisztázni.
- Tehát a várakozás stádiumában vagytok.
- A feltöltődés állapotában. Az elmúlt négy év elég hajszás volt.

- Kettős életet éltetek.
- Igen. Négy év óta a zene mellett megcsináltuk a kiállításokat is, részt vettünk képzőművészeti eseményeken, bár nagyobb hangsúly volt a próbákon, a zenélésen. Telítődünk a kapcsolatok szintjén is, mert az állandó együttlét előhozta a problémákat. De a leállást is az ösztönünkre hallgatva csináltuk, mint ahogy a zenélést is.
- A Bizottság két gyökere a kecskeméti homokban eredt...
- Igen, mi Zámbó Öcsivel ott ismerkedtünk össze, 67-ben. Ott játszott egy zenekarban. Aztán Öcsi egyre aktívabban kezdett foglalkozni a képzőművészettel, de a zenélés még jó ideig megmaradt, a házi bulikon való örömködésnek; magunknak zenéltünk, majd átmentünk kreatív szórakozásba. Akkor ismerkedtünk meg a modern festészettel és azokkal a dolgokkal, amiket a képzőművészet magába olvasztott: zenét, szöveget, irodalmat, előadást.
- Mit jelentettek számodra a hajdúdorogi nyarak?
- Nagyon szerettem. Általános iskolás koromban majd' mindennyáron ott nyaraltam. Fantasztikusan jó meleg volt, élveztem, hogy olyan forrón süt nap, porzik az utca. Mivel városban nőttem fel, az állatok külön élményt jelentettek.
- És most egy ilyen falusi házat választottál.
- Igen, az ember ösztönösen vágyódik rá, hogy naturálisabb közegben létezzen. A zenélésünk is ebből fakadt, az is ilyen naturális, bár szellemi értelemben az. Egyszerűen fejezed ki magad, mint ahogy a népdalok születtek. Bizonyos távolságokat, időket csak így tud megközelíteni az ember.
- A Te színpadi figurád számomra védtelenséget, elesettséget, ugyanakkor óriási elszántságot és kitartást jelent. Erre a kamikaze alkatra szükségetek lehet, mert nem éppen kitaposott úton jártok.
- Hát, a csapást valahogy tényleg mi találtuk meg ... aztán meg ránk mérték. Megtaláltunk egy ösvényt elindultunk rajta, de rájöttünk, hogy ez is oda vezet, ahová bármelyik út.
- Hová?
- Az elmúlásba.
- Vagy éppen a maradandóságba...
- Ha különösen maradandót nem hagy is maga után az ember, azt is nagyra lehet értékelni, ha sikerül önmaga értékeit átlényegíteni, kifejezni.
- Napjainkban egyre növekszik az intolerancia, az agresszivitás. Hogy viseled el ezt a helyzetet, amikor az „annyi bajnak is annyi baja van” és „titkos pofonokat osztogatnak”?
- Hogy viselem? Megviselnék. Mint mondtad, elég kitartó vagyok, hogy úgy mondjam elszánt. Fölkelek, és aztán újrakezdem. Igen, így tulajdonképpen el tudom viselni, amit nyilvánvalóan nem érdelek meg, de nem vagyok hajlandó klisékben gondolkodni. Még, ha azok a formák olyan tartalmasnak látszanak is.
- Vannak, akik mindent elkövetnek, hogy belekalapáljanak másokat bizonyos formákba. A DUZZAD „jeligéjű” koncerteteken egy marha nagy kalapácsot lógattatok föl a színpad fölé. A kalapács a munka szimbóluma is, de időnként lesújt és belekalapál valamilyen formába. Mindig a fejetek fölött lóg a „Damoklész kalapácsa”?
- Igen, bár számomra más asszociáció is adódik. Szeretem szerszámként használni, amivel átalakíthatom a világot. Persze meg van a veszély, hogy én is formákat csinálok, amelyek bevett szokássá válnak, megmerevednek. Ezt nem szeretném. Így aztán vannak olyan idők és terek, amiket nem tudsz másképpen megközelíteni, csak ha a helyszínen bonyolítasz le valamit, és beéred az emlékekben való maradandóságával.

- Az egyszeri és megismételhetetlennel...
- Igen, az nem válik maradandóvá, tárggyá, hanem szellemivé, gondolattá, emlékké válik, egy felismerést sugároz, ami másként lesz maradandó.
- Korunk emberét arra szoktatják, hogy tárgyakban emlékezzék, hi-fi toronyhoz, szekrényisorhoz, hétvégi házhoz, kösse életének sarokpontjait, az érettségit, a házasságot, a gyereket. Te hogyan „tárgyasítod” magad? Milyen terveid vannak?
- Még a kezdeteknél tartok. Én is építkeztem, de közben befejeztem egy „antiregényt” a csendes estéken, munka után. Zenével is foglalkoztam, írtam egy pár számot, szöveget, meg néhány zenét, abból csináltam felvételeket, egyelőre munkakazettának.
- Pedagógusokkal beszélgettem: szemükben botránykő a nagy segg. Hogy’ látod ezt Laca?
- Azt biztos megszokták már, hogy a diákjaik a Píramist, a P. Mobilt vagy az Eddát szeretik, mert csak a hangerő szokatlan, de tulajdonképpen a konvenciók szerint működtek. A pedagógusok biztos azért nem szeretik a mi dolgainkat, amiért nem szeretik azokat a diákok sem, aki nem figyel az órán, közbeszól, probléma van vele, vagy ahogy nem szeretik azokat sem, akik szívesen kísérletezgetnek a kémia szertárban (nehogy fölrobbanjon a szertár, meg az iskola). Pedig Edison, meg Albert Einstein is ilyen elszánt, makacs kisdíák lehetett.

WahOrn András

pomázi műhelyének galériájában ülünk. Lent, a nagyobbik fiú búvóli édesapja autópálya-játékát. A rajzasztalon a pécsi kiállítás plakátja készül. Időnként elégedetten nyugtázza András, ha sikerül valamivel még meghökkentőbbé, még provokatívabbá tenni az üvegekkel körülrakott harisnyatartós-melltartós torzót ábrázoló plakátot: A három fő erény.

Foglaljuk össze WahOrn András életének számunkra legjelentősebb eseményeit: A mester utcai általános iskolából beválogatták az Úttörővasút zenekarába második trombitásnak. Ekkor más jelentős zenész múlt volt mögötte, hiszen – mint minden jobb családból származó gyereket – őt is tanították hegedülni. Nem számított igazán nagy talentumnak, így könnyen tért át arra, hogy umtara-umtara-ram. Rajztanára igazi pedagógus volt, aki megszerettette vele a rajzolást: ráadásul ezt szinte gyakorolni sem kellett. Ezért elhatározta, hogy képzőművész lesz. A József Attila Gimnázium rajz tagozatát majdnem zökkenő nélkül végezte el, de érettségi előtt fél évvel a tanári kar úgy döntött, hogy magántanulónként kevésbé fogja irritálni őt egy magas beosztású vezető leányának popsija (nem simogatásra kell gondolni). Ezzel zenei karrierje is törést szenvedett, pedig a gimi szimfonikus zenekarában mindent ő fújt a Himnuszban, a balsorstól kezdve. Ezután a Kárpá-tia étterem lett a fő tanodája, ahol az idő tájt nagyon zajlott az élet sűrűje. Ennek köszönhetően hamarosan fölvtették az Ifjú Művészek Stúdiójába. Egy időre ugyan a katonaság visszavonulásra készítette, de ma is szeretettel gondol vissza a honvédségi művésztelepre. Szentendre ekkor már túl volt az első betiltott szabadtéri tárlaton és happeningen, Zámbo Öcsi is visszatérhetett a mindennapi alkotó képzőművészethez. Mivel azonban az ottani Duna-part nem Szajna-part, kénytelenek voltak megalakítani a Vajda Lajos Stúdiót, ahol már kényükre-kedvükre állíthattak ki, ha előtte kellő számú értekezletet tartottak. A stúdióba azért vették be, mert honorálni akarták egy döbbenetes hatású, óriási, zöld repülőgépmodell elkészítését és kicipelését. Ebbe az exkluzív pincébe még Barcsay mester is ellátogatott, és a következőket mondta: „Jaj, nagyon ügyes ez a WahOrn! Igen, nagyon jó keze van. Főiskola volt? Nem? Nagyon jó! Nem is kell!” Ettől aztán András végképp megnyugodott. Hogy a zene fonálát se feledjük: 1969-ben rövid tanulmány utat tett Kanadában édesanyjánál,

ahol megismerkedett Jimi Hendrix és Frank Zappa muzsikájával. Hazatérve rögtön áttért a fuvolára (bár ez Ian Anderson hatása). Hordozható hangszerét főleg az országutakon fújta nagy kedvvel. A fuvola megszólalását azonban nem tartotta elég dögösnek, így vett egy csehszlovák gyártmányú szaxofoncsövet. Három hét alatt annyira vitte, hogy a Petőfi Sándor utcai jazzklubban beszállt egy jam sessionbe. Ornette Coleman egyik legnagyobb magyarországi tisztelője azonban összesen 2, azaz kettő hangot tudott kifújni hangszeréből. (Bizonyára akadnak rosszindulatú fültanúk, akik csak egyre emlékeznek.) Mint otthon kiderült, a kupakja belecsúszott a csőbe. Azóta is kerüli a Petőfi Sándor utcát, viszont, imádja a free jazzt. Néhány év múlva összeismerkedett Waszlavik Gazember Lászlóval, aki a Szovjetunióból végleg hazatérve elhatározta, hogy kinti tapasztalatai alapján új hangzást visz a hazai popzenébe. Első lépésként meg kell nyerniük a sok kutyaütő fiatal előtt az éppen aktuális popzenei tehetségkutató versenyt. Erre a célra a legmegfelelőbb partnernek WahOm András és társasága ígérkezett. A versenyt, sajnos, elvesztették, de nyertek némi hírt és nevet: Bizottság (mármint a bíráló bizottság). Közben megszerették a zenélést, megismerték és elcsábították Kokó művésznőt. Énekelni. Azóta is a leghűségesebb Bizottságtag (András után). Innen már csak egy ugrás a Hajógyári-sziget, a Fekete bárány koncert. Erre így emlékszik vissza András: Az volt a Beatrice fénykora, és Gazember egyszer elvitte a kazettánkat Ferónak. Nagyon tetszett neki. Ők akkor tervezték a Fekete bárány koncertet, már megvoltak a zenekarok, de kellett egy előzenekar, amin kipróbálják a cuccot. Kitartozhat ide a fekete bárányokhoz? Azt mondja a Feró: „Hát nem hallottatok még a Bizottságról?

Tíz éve együtt játszanak, akkora közönségük van, olyan kurva jó zenekar. 16 képzőművész. Értitek? Marha jó! Bizottság! Nem hallottatok róla? Hülyék vagytok! Azokat kell meghívni.” Persze akkor még sehol sem játszottunk koncerten. Hát az egy örület volt. Majd beszartunk, úgy izgultunk. Pláne, amikor odamentünk, és a színpad előtt megláttuk a tömeget. Talán ez volt a legnagyobb ilyen szabadtéri koncert, 20-30 ezer ember volt. És itt kell föllépni. Persze mindenki kiabált: Ricse! Ricse! Volt egy-két ismerős arc, de a zenészek sem tudták, kik vagyunk. Egyszer csak jön a műsorközlő, hogy ki jön fel nyilatkozni a színpadra? Az András megy. Hát fölmentem. A tömeg: Menj anyádba! Ki vagy te? Feró! És akkor ez a nem tudom kicsoda elkezd: Hölgyeim és uraim, kedves fiúk és lányok, hát itt van ez a fiatalember, egy vadonatúj zenekarnak — azt hiszem — a vezetője. Hogy is hívnak? András. Igen, András. Tudnál-e valamit mondani erről az új zenekarról? Én meg lenéztem. Remegett a lábam, ott állnak: amíg a szem ellát és megy le a nap, tömeg és hatalmas tömeg. Akkor még nem tudtam, hogy akik így kiabálnak, azok csak az első 20 ember; a többi 28 ezer, az azért nem ennyire vad. Arra gondoltam: itt nem lehet elmondani, hogy egy képzőművészekből álló zenekar vagyunk, és hát mi itt tulajdonképpen csak így, meg úgy, és hát nagyon szeretnénk, ha tetszene nektek a műsorunk. Hanem azt mondtam: ez a Bizottság, és mi magunk döntjük el, hogy mit szeretünk, és minket nem érdekel, hogy tinektek mi kell. Mi a magunk kedvéért játszunk szabadidő-zenét vagy mit tudom én mit. Szóval ilyen agresszív voltam, és kiabáltam. Nem tudtam mit csinálni. Amikor valakit szorongatnak. Visszakiabáltam nekik. Na gyerünk gyerekek, kezdődik, menjünk föl, isten neki! Bernáth Lacit föl vittük egy hordszéken, be volt kötve a feje, Laca bricsesz nadrágban, Öcsi hentes kötényben, a Bernáthon ilyen fekete festőköpeny volt, én meg hippinek voltam öltözve. Elkezdtünk játszani, a Mari fönt ült a dobülésen, mögötte lent tíz méter, előlről dobáltak kővel meg csikkel, egyfolytában ment: Kurva anyád! Az erősítés borzasztó volt, nem lehetett hallani a kontrollban semmit. Nyomtuk azért a számokat; azt hiszem hármát már lejátszottunk, amikor láttam, hogy a Laca kezd kifáradni, mert ő komolyan vette azt, ami az első sorokban ment. Én már láttam, hogy a hátsó sorokban tartják

Ne legyél már olyan Madách (Polifon)

Írta: Adminisztrátor

2010. november 27. szombat - Módosítás: 2010. november 27. szombat

föl a magnókat: nem kiabálnak, csak döbbenten néznek.

Ezek a számok voltak: a Cápa foga, a Lány kéne nékem, a Korrupt vagyok és hazudós, a Mária benzin, a Nem bírom a gyűrődést, a Nem vagyok én apáca, és talán a Ne hülyéskedj. Úgy éreztük, nagyon szarul sikerült. Emlékszem, nem mertem kimenni a közönség felé, mert végig csak azt hallottam: Kurva anyád! Hagyd abba! Nem mertem kimenni W. C-re; de aztán csak kimentem, és egyszer csak hallom, rohannak utánam. Na, mondom, most megfognak, eltáncognak. Nem. Azt mondták, nagyon érdekes volt, és kérdezték, hogy hol játszunk. Emlékszem, azon a koncerten három meghívást is kaptunk vidékre művelődési házba, egyetemekre. Kép és szöveg: **Zétényi Zoltán**

Lapzártakor kaptuk a hírt: az együttes Már megint... feloszlott